GRADSKA BIBLIOTEKA JURAJ GIZDOLIĆ ŠIBENIK NAUČNI ODSJEK

Tribuna

POŠTARINA PLAĆENA U GOTOVU. Mali oglasnik 10 riječi D.3,50 svaka daljnja 25 p. Priopćeno po retku D 10 — Plativ o i tuživo u Šibeniku

IZLAZI SVAKOG DRUGOG DANA U JUTRO OSIM NEDJELJE. Uredništvo i uprava u Tiskari E. Vitaliani i Sin, Šibenik, Ul. Episkopa Milaša. Izdavač Hamilkar Vitaliani — Telefon br 47 — Odgov. urednik Milan Radojković

POJEDINI BROJ STOJI DINARA 1.— Pretplata mjesečno Din 1 Inostranstvo Din 20. Čekovni rač. Zagreb 38.114 — R SE NE VRAĆAJU.

GODINA IV-III 2 ŠIBENIK — 31 DECEMBRA, 1935 — SPLIT BROJ 314

NOVA GODINA 1936

Biće svršetak ljeta Gospodnjeg 1935 proslavljen po starom običaju: kod onih koji ne znaju šta je bijeda — uz pečenku i šampanjac — poljubiće se Svršetak Stare s početkom Nove Godine! Sirotinja će — poznata, i o-na nepoznata (poštovanoj, tovnoj javnosti) — i trijezna, a valjda i gladna, gola i bosa moliti: Daj, Gospode, da umine sa Starom Godinom i prastara — bijeda!

Običaj, dakako konvencionalni, ponoviće se opet po svjetskim i našim novinama: staviće na tezulju, ili — napraviti bilans — o radu, napretku, nazatku, procvatu ili zakržljalosti tih i ovih i onih pitanja političkih, kulturnih, nacionalnih, humanih, ta dakako, i o ratnim podvizima, uspjesima i neuspjesima. Dokazivaće i to, kako je rat, zbilja, potrebit, i kako čovječanstvo ne može da bude bez njega, čak da je rat spasonosan po tijelo i dušu kulturnog ljudskog roda! Kad je tako, koliko je, još više, o pravdana borba u granicama jednog, jednokrvnog naroda! Treba i treba, pomalo, i bratskog čarkanja, podvaljivanja, sumnjičenja, pa — da padne i koja glava, opet to je — kažu oni što sve znaju — život, talasanje! Voda koja miruje — usmrdi se! Kada bi se ljudi podali i odali nauci Hristovoj: Ljubavi, Oproštanja, Dobrote i Samilosti, — šta bi onda jata advokata?! Kada bismo prihvatili Tolstojevu nauku: Ne protiviti se zlu, a gdje bi smo svršili? Zadesila bi nas sudbina Tolstojeva! On bijaše radi toga izopćen iz *oficijelne*, ruske crkve!

Takovim, otprilike, mentalitetom dočekaće „hrišćani i kršćani" (barem milijuni njih!) Mladu Godinu koja će, po vaspitanju širokih „masa", a po komandi: ducea, führera, vođa, i nepristupnih, nepokretnih i „blaženosjedećih" u svojim imanjima, i onih „koji znaju šta rade", a gomile ne smiju da doznadu, što oni „rade, misle, hoće" ili neće, masa će, kako bijaše naređeno da kliče..... (Pročitajte *„Zov sa Jadrana"* br. 16. g. IV.)

Tako dočekasmo mi, koji smo pjevali „Malena je Dalmacija, al' je dika rodu svom", doživjesmo, da Split, koji dade Natka Nodila, Luku Botića, a još davno prije — Marka Marulića, koji „u versih hrvatskih" ispjeva Juditu, doživjesmo: da neka masa Dalmatinaca, usred „najhrvatskijeg i najjugoslovenskijeg" Splita, centruma kulture i žile kucavice „malene Dalmacije" dakle — da Split dopusti, da se u njemu (katoličkom gradu) ponizi i uvrijedi Hrist—Spasitelj, onom božićnom pastoralom *„U se vrime godišta"* pa da se *Ime Isusovo* zamijeni imenom — Mačekovim!!!

Tako jedan dio Dalmacije zaključuje: Ljeto Gospodnje 1935 slaveći hrvatsku himnu „Lijepa naša"!! De facto: Maček—Hrista!!

Talijani kuju zvijezde g. Mussoline; Nijemci uzdižu do neba svoga Hitlera? Ali je li se ijedan Talijan ili Nijemac usudio da iz božićne pastorale izbaci *Ime Hristovo* i mjesto Toga Imena da stavi ime ducea ili führera?!? Pa da nismo — veliki?!

— — — — — — — — —

Otprilike je stotinjak godina prošlo otkada od potalijančene Dalmacije postajaše opet „hrvatska" Dalmacija, zaslugom velikih umova, plemenitih srdaca, heroja duhovnih: *Vojnovića, Nodila, Klaića, Pavlinovića.* Što oni učiniše sa svojim sljedbenicima, kulturan Hrvat znade; ali „farizeji i književnici" (istovetni sa onima iz Sv. Pisma!), porušiše najdivnije djelo: onu *slavensku*, a napose *jugoslovensku svijest* u Dalmaciji! Današnji zaslaci, današnji neznalice svoje istorije hrvatsko dalmatinske, učkaju na bezakonje neprosvijetlene gomile, podžižu je na mržnju svoje rođene braće po krvi i jeziku i — što je glavno — na braću, koja svojom *krvlju* stvoriše *Oslobođenje Dalmacije* od Austrougarskog iga! I od pogibli da Dalmacija padne pod kopito Mussollinijeve — mazge! Pa da nismo — veliki?!

To znadu farizeji i ubojice poštene duše slavenske Dalmacije! Znadu, a hoće ipak bratoubilački rat! Hoće se bratske krvi! Kuda će tada Dalmacija? Što je njima do toga! Samo neka nismo, Slaveni, zajedno! Neka opet po Dalmaciji gazi Teuton, Arpad, Mlečić — Svejedno! Glavno je — daleko od braće! Daleko od Slavenstva! Još dalje — od neumrlog Mučenika na Oplencu! Jedinstvo je i Sloga i Sloboda i Ljubav prema bratu sve su to (farizejima) otrcane, patriotske zastarjele fraze — „prodanih mješina, opijenih srpstvom"!! Izdajica je „hrvatstva" svaki Hrvat koji se ne pokorava „hrvatskom pitanju"; ali — tim izdajicama sudiće sutra „hrvatska vlada"! Sudiće „hrvatski kralj", sudiće onaj kojega ime uniješe u hrvatsku božićnu pastoraralu mjesto imena — Isusova!

— — —

No — uvriježena, i od gomile neznalica i račundžija, — ponižena jugoslavenska duša Dalmacije progovara i progovoriće još silnije! Ne mržnjom, već riječju i djelima dalmatinskih preporoditelja iz šezdesetih godina! Ne farizejstvom već djelima po ugledu u neumrlog Kralja Viteza i Ujedinitelja i Mučenika za Jugoslaviju!

Dalmacija će se Novom Godinom — 1936 — opet preporoditi! Preporodiće je pojedini sinovi ove siromašne, ali u duši svojoj poštene Dalmacije! Oni njeni sinovi koji vjeruju u Hrista i ne zamijeniše Njegovo ime u prastarim, dalmatinskim pastoralama! Preporodiće je Hrvati — Jugosloveni — Dalmatinci koji imaju svoj program gotov, upisan u dušama svojima! Program *života i rada i smrti* Aleksandra I. Karađorđevića, Ujedinitelja, Otkupitelja, Spasitelja nacionalnog Jugoslavije! In hoc signo vincest Pobijediće, omladino jugoslavenska, u znaku Aleksandrovu!

— — —

Počeli ste, Jugosloveni Dalmacije, da slijedeći glas Istine, Pravice i Dobrote, otvoreno i pošteno i neustrašivo govorite kroz svoje listove: *„Zov sa Jadrana"*, *„Tribuna"*, *„Jugoslavenska riječ"*, ne gledajući na brojke pristalica ni na krik, podivljali krik mržnje i neznanja i prkosa Vaših neprijatelja! Istina, Pravica i Dobrota bila je, i biće uvijek, klisura o koju se razbijati valovi pobješnjelog mora! Oda nju lome pjenušavi valovi svoje vođene glave! Klisura je gorda i nesalomljiva u vrijeme oluje, isto onako kao u dane tišine i vedrine!

Omladino, od tebe se nada tvoja Dalmacija, novim Nadilima i Klaićima! I to godine 1936!

Dr. Mirko Perković.

PUT U NOVU GODINU

Avionski napadaj na vulkan

Honolulu, 31. Dvanaest američkih bombardera, koji stacioniraju na Havaima, izvršili su žestoki napadaj bombama na vulkan Maunaloa na otoku Hawai i to u namjeri da lavu prisile da promijeni svoje korito, jer inače prijeti katastrofa glavnom gradu Hilo. Avioni su bacali velike količine bomba od 600 funti težine i to pred lavu da je zaustave ili skrenu na drugu stranu, pošto pravac kojim se uputila ravno vodi na plinski rezervoar grada Hila. Veći dio aviona su bombardovali vulkanski krater, koji već od 21 novembra neprekidno riga lavu.

Za sada se još nezna kakav će rezultat donijeti te mjere, koje pretstavljaju prvi pokušaj da se oslabi djejstvo vulkanske provale i da se tok lave pokori čovječijoj volji. Ako ta metoda ne uspije onda je 50 vojnih inženjera pripravno da dinamitom prisile lavu da krene prema moru.

Ministar građjevina g. Dr. Marko Kožul vratio se u Beograd iz Zagreba gdje je proveo blagdane.

Njez. Visočanstvo Kraljica Marija primila je u audijenciju pretsjednika Lige protiv tuberkuloze brig. generala Ž. Ruvidića.

Zašto?

Zašto se od Hrvata ne treba bojati?

U Starom Sivcu na 27 ov. mj. održan je zbor Udružene opozicije na kojem je Dr. Dragoljub Jovanović održao govor i između ostaloga rekao:

„Mi nemamo ničega da se bojimo od Hrvata, već naprotiv moramo se sjetiti riječi Stjepana Radića: „Srbi su nas oslobodili od Madžara.. Oni su nama donijeli nacionalno oslobođenje, mi njima nosimo socijalno oslobođenje. Oni su stvorili nacionalnu državu Jugoslaviju, mi hoćemo da stvorimo seljačku državu Jugoslaviju.

Zašto se profesor univerziteta g. Dr D. Jovanović poziva na izjave pok. Stjepana Radića, koji nije više vođa hrvatskoga seljaštva, da to bože dokaže našoj dobroj vojvođanskoj braći kako se od Hrvata ne treba ničega bojati?

Zašto dr Jovanović nije objasnio svojim slušateljima, da valja razlikovati rodoljubni hrvatski dio jugoslovenskog naroda od onih koji danas u ime tog dijela davaju svakovrsne izjave, a u kojima se nikad ne spominje ni Jugoslavija ni Jugoslovanstvo?

Zašto dr Jovanović nije rekao, da se Hrvata ne treba bojati, ne zato što bi ih Srbi bili oslobodili od Madžara, nego zato što je ova država stvorena i njihovom voljom, kao što se to vidi iz Krfske deklaracije, iz Ženevske deklaracije i iz zaključka Hrvatskog sabora 29. oktobra 1918 i jer je Hrvate vodila misao, da na cijelom području, koji danas obuhvaća kraljevinu Jugoslaviju, živi jedan narod po krvi i jeziku?

Zašto dr Jovanović nije prikazao bit tobožnjeg „Hrvatskog pitanja", zašto to pitanje nije analizirao i utvrdivši njegove blagodati za narod i državu, zašto nakon toga nije donio zaključak, da se, ne od Hrvata, nego od politike njihovih vođa ne treba ničega bojati?

Ličnost dra Vlad. Mačeka

Vinkovački „Hrvatski Branik" u svom božićnjem broju donosi uvodnik pod gornjim naslovom i između ostalog veli: „Samo onaj, koji se potpuno sraste sa svojim narodnim kolektivom, može i potpuno osjetiti njegove želje i potrebe; samo on može biti političar i samo on može uskladiti želje i potrebe svoga naroda i svoga vremena s onim, što će biti neumoljivi zakon i logika sutrašnjice; samo on može interpretirati narodne potrebe, tumačiti ih, zastupati i braniti...".

„Dr Maček je izgradio kroz decenije svoje teške, beskompromisne i žilave borbe u sebi nepogrešivi instrumenat, najfiniji seismograf za upoznavanje sviju, pa i najmanjih trzaja i potresa hrvatske narodne duše. On je danas simbol Hrvatstva. On ne samo da ne može u svojoj ocjeni narodnih potreba prevariti, nego ne može ni ono, što inače redovito čine mali i sitni političari: svoje pristaše iznenaditi ili razočarati..."

Kad je dr Maček samo onaj, koji je potpuno srastao sa svojim narodnim kolektivom i koji može potpuno osjetiti njegove želje i potrebe, zašto svoj narod on ne upućuje onim putem kojim su ga upućivali njegovi najveći sinovi, njegovi preporoditelji, čiju veličinu ne mogu da obore i čiju svjetlost ne mogu da ugase svi oni, koji danas imaju smjelosti da govore „o tragičnoj prekretnici pred kojom se je našla nova politička povijest hrvatskoga naroda"?

Kad samo dr Maček može biti političar i samo on može uskladiti želje i potrebe svoga naroda i svoga vremena s onim, što će biti neumoljivi zakon i logika sutrašnjice, zašto od tog svoga naroda ne nastoji da stvori dobre jugoslovenske državljane, jer to je prvi i glavni uslov za usklađivanje narodnih želja i potreba s onim što će biti neumoljivi zakon i logika sutrašnjice.

Kad samo dr Maček može interpretirati narodne potrebe, tumačiti ih, zastupati i braniti ih, zašto ih on ne tumači, ne zastupa i ne brani pred onim forumom koji je jedini mjerodavan da tim narodnim potrebama udovolji? Kad se radi o narodu i o njegovim potrebama treba žrtvovati lične osjetljivosti i ambicije i svi oni kojima je narod dao svoje povjerenje, treba da se ujedinjenim silama bore i to samo na mjerodavnom mjestu, kako bi narodu izvojštili sve njegove potrebe i sva njegova prava, a ne da na sastancima i zborovima propovijedaju stvari, koje ne mogu da donesu koristi narodu ili da taj narod pozivlju na borbu za ostvarenje nekih fantastičnih hrvatskih ideala kao da ujedinjenjem u slobodnu nacionalnu državu ti hrvatski ideali nisu postignuti.

Kad dr Maček poznaje pa i najmanje trzaje i potrese hrvatske duše, kad je on danas simbol Hrvatstva, kad se on u ocjeni narodnih potreba ne može prevariti i kad on ne može, kao veliki političar, da svoje pristaše iznenadi ili razočara, zašto je on zaboravio na one trzaje i potrese hrvatske duše, koji su stvorili velike jugoslovenske dobrovoljačke legije? Zašto je on kao simbol Hrvatstva, zaboravio da je upravo u Hrvatstvu nikla prva jugoslovenska misao? Zašto kao veliki političar ne može da uvidi, da izrabljujući narodno nezadovoljstvo uslijed žalosnih nedostataka administrativne i ekonomske prirode i istovjetujući te nedostatke s uzvišenom jugoslovenskom ideologijom, da će svoje današnje pristaše jednom neminovno iznenaditi i razočarati?

Podzemna spremišta benzina za englesku avijaciju

London 31 „Daily Telegraph" javlja da će odsada svi engleski putnički avioni pristajati u Krf, a ne više u Brindisi, i tu će se opskrbljivati benzinom. Pored toga engleska vlada namjerava u blizini Plymouta sagraditi ogromne podzemne rezervoare za benzin, koji će moći primiti 1 milijardu galona benzine. Ti će rezervoari biti spojeni podzemnim cijevima koje će voditi benzin ravno na obalu. Slični će rezervoar biti sagrađen i u Sollumu, varoši na egipatskoj granici u koju svrhu je postignut već sporazum između Kaira i Londona.

Neka sopstvena pitanja

Atena 31 Grčka je odgovorila engleskoj vladi da će ona točno izvršiti sve svoje obaveze koje proizlaze iz pakta Društva Naroda, ako Engleska bude napadnuta. U tom je smislu već grčka vlada uputila mornarici i vazduhoplovstvu odgovarajuća uputstva

Atenski list „Hestia" ističe da se grčka i Turska nesamo sa svoje strane brinu da izvrše obaveze prema Društvu Naroda, već da one žele *urediti i velika sopstvena pitanja na Mediteranu.* Nakon što je Turska postavila pitanje utvrđenja Dardanela i Bosfora to i Grčka ne smije ostati indiferentna prema svojim željama i interesima.

Nova strateška uporišta na Mediteranu

London 31. Londonski zvanični politički krugovi pokazuju veliku opreznost i rezerviranost u pogledu engleskih pregovora sa Grčkom, Jugoslavijom i Turskom. Diplomatski dopisnik „Morning Post a" javlja da se pregovori prvenstveno vode oko pripravnosti pomorskih strateških uporišta, jer spomenute države raspolažu sa vrlo oskudnom mornaricom. Što se tiče Turske prvenstveno dolaze u pitanje Smirna i Instanbul, čija su utvrđenja inače po slovu mirovnog ugovora porušena. Grčka će staviti na raspolaganje Pirej, Solun i Kretu, dok Jugoslavija dolazi u obzir jedino kao članica Male Antante.

Drakonske mjere protiv krijumčara diviza u Italiji

Milano 31 Jedan Švajcarac i dva Austrijanca uhapšeni su u Milanu radi krijumčarenja deviza i novca. Švajcarac je bio sakrio 200.000 lira u spavaći vagon dok su Austrijanci nosili 100.000 lira i 200 vrijednosnih papira. Sav se taj novac imao imao izvesti u Švajcarsku. Krijumčari su kažnjeni globom kojâ iznosi onoliko, koliko i zapljenjeni novac i tako su protjerani.

REORGANIZACIJA ENGLESKE VLADE

London 31. Daily Hesald javlja da će slijedećih dana vlada preduzeti vrlo važne odluke u pogledu vojske, mornarice i avijacije. Tim prije će se izvršiti rekonstrukcija kabineta na način da će se stvoriti novo ministarstvo za obranu Britanskog carstva. Još se nezna koji kandidati dolaze u obzir kolko za to ministerstvo tolko i za najavljenu rekonstrukciju.

Francusko ministarstvo mornarice demantira da je izmedju Francuske i Engleske sklopljen sporazum da se u Ajacciu utvrdi baza za opskrbljivanje engleskih ratnih brodova sa pogonskim materijalom.

Tragedija hiljada bez državljanstva u Madžarskoj

Proterivaju se iz zemlje — Stari zakon o državljanstvu i nadležnosti

Pitanje državljanstva postalo je u Madžarskoj ponovo aktuelno. Pretresaju ga parlamenat i štampa i složno osuđuju okolnost da u Madžarskoj dolazi do proterivanja građana, koji su se rodili u Madžarskoj. U zemlji živi oko 100.000 građana, koji nemaju državljanstva. Njihov broj je još prije nekoliko godina madžarska vlada priznavala u redovnim godišnjim izvještajima. Sadašnji ministar unutrašnjih djela Kozma je na nedavnu interpelaciju po toj stvari odgovorio s mnogo okolišenja. Nije rekao ni koliko lica u Madžarskoj nemaju podanstvo. Branio je samo postupak vlasti, koje prema njegovom izlaganju u toj stvari respektiraju trijanonski mirovni ugovor. To je međutim bio očigledno tendenciozni odgovor, jer madžarske vlasti ne respektiraju taj ugovor, kako to ne odgovara njihovoj politici. Trijanonski mirovni ugovor ljje madžarskim vlastima dobar samo za to, da ugnjetavaju siromašni narod.

Takav jedan slučaj opisuje poznati iredentistički agitator Ferdinand Urmánczy u „Pesti Hirlapu" (br. 279). Izvjestan Madžar se rodio u Budimpešti 2 septembra 1913 godine kao vanbračno dijete matere, koja tamo nije bila nadležna. Taj Madžar, sada 22 godine star, morao se od 1931 godine mjesečno prijavljivati na policiji, dok ga najzad nisu iz Madžarske protjerali; kad su ga kasnije austrijske vlasti vratile u Madžarsku, ponovo je uhapšen. Radi se o Madžaru, koji ne zna nikakav drugi jezik, koji se rodio u Madžarskoj i koji je samo u Madžarskoj živio. Urmanczy je ogorčen postupkom madžarskih vlasti prema tom Madžaru i veli: „Još nisam čuo za slučaj da bi sopstvenog građanina protjerali iz države na primer Česi, Jugosloveni ili Rumuni. Samo Madžarska proganja svoje sinove". Urmancz poslije te konstatacije poziva madžarskog ministra unutrašnjih djela Kozmu, koji je rumunskog porekla, da spriječi dalje ljišavanje Madžara madžarskog državljanstva i da ukloni taj „nemoralni, nerazumni i okrutan sistem mučenja građana. Taj slučaj nije u Madžarskoj usamljen, jer su slične istorije česte i već su mnogo puta zabeležene. To ponovo dokazuje staru istinu, da je Madžarima najgore u sopstvenoj državi. Madžarski zakon o državljanstvu 1879 g. i zakon o nadležnosti od 1886 g. su preživjeli i stoje u kontradikciji s trijanonskim mirovnim ugovorom. Za nove prilike su potrebni novi zakoni. Ali madžarski režim nema za njih vremena.

PAZI!
Svo Pokućstvo
koje se nalazi na skladištu prodajem uz najnižu cijenu i na otplatu.
OTO GRABOVAC
ŠIBENIK, Nova palača S. Šare

Dinko Stipišić :

Otok spužvara

Čim se izađe iz uzanog šibenskog kanala, prođe tvrđavu sv. Nikole i svjetionik na Jadriji, čovjek se nađe pred nizom otoka, koji su većim dijelom kameniti, malo ili nikako obrađeni. A baci li se pogled k juguistoku, opazi se kao iz mora izraslu šumu. Pristupi li se još bliže, ugleda se iza sjenovite i ubave borove šumice starodrevni samostan, a nešto podalje samostana i mnogo seoskih kuća, koje su većinom poredane jedna uz drugu.

To je mali otočić Krapanj, koji je od kopna udaljen jedva 200 metara. Najviša mu je nadmorska visina 2 metra. Zaprema nešto malo manje od 1 km2 površine i na tom malom i kamenitom prostoru smjestilo se 1500 duša.

Pred 500 godina otok je bio pusl i većim dijelom obrasao borovima. Pripadao je šibenskoj obitelji Jurić, koja je otok darovala Franjevcima, sagradivši na njemu i samostan. Pored Franjevava, ljeti bi na otoku boravile i neke bogatije šibenske obitelji, koje su tu imale svoje ljetnikovce. Te kuće-ljetnikovci — sa kamenim kanalima za vodu i danas su tu. U njih se naseliše seljaci. One se od današnjih seoskih kuća razlikuju solidnijom izradbom, kamen je bolje isklesan, i vidi se, da se je pomljivo radilo, a ne žurilo, kako se to danas obično radi.

U vrijeme prodiranja Turaka i njihovog pljaačkanjo po našim zagorskim krajevima, mnogo je ljudi ostavilo nesiguran zavičaj i potražilo krajeve, gdje će mirnije provoditi život. Tako je nekoliko njih došlo i na otočić Krapanj i tu našlo novi zavičaj.

Suho i pjeskovito tlo teško je moglo da prehrani i ono malo ljudi, a kada se otočno stanovništvo stalo sve više i više da množi trebalo je pronaći nove prihode za uzdržavanje. I našlo ih se. Ljudi se otisnuše na more u potragu za morskom spužvom. Svake godine u rano proljeće netom nastanu lijepša vremena, poslije nego su se oosksrbili najnužnijom hranom i pićem za mjesec, dva, a neki i za tri mjeseca, oburužavši se ostima na dugim kopljima, krenu lovci spužava na malim ribarkim brodovima u lov spužava.

Strani spužvari, u prvim počecima lova, rabili su neku spravu od kamena, od koje bi obavili dugačko uže. Na toj spravi lovac bi se spustio na morsko dno, u brzini pokupio obližnje spužve i zatim od drugova bio povučen na površinu. Na ovaj uačin lovili su u davnini spužve spužvari iz Algira, Tunisa i Ceilona. Naravno da je mnogo tih nesretnika bilo rastrgano od morskih pasa. Neki pak s pohlepe za jačim lovom ostajali su u moru duže nego su smjeli, pa se udušiše. Na ovaj veoma opasan i primitivan način Krapljani nijesu nikada lovili, već su u prvim počecima bavljenja ovim poslom, stali loviti ostima.

Danas na otoku ima spužvara, koji posjeduju ronilačke aparate, pomoću kojih se spuštaju na morsko dno, odatle pokupe spužve i stavljaju ih u mrežastu vrećicu, koju na dani znak drugovi podižu na površinu ili ju ronioc sam donese. Lovljenje spužava pomoću ronilačkih aparata sve više potiskuje starinski način lova ostima. Taj novi način lova spužava zahtjevao je i svoje žrtve. Desetak ronilaca našlo je smrt u morskim dubinama. Te nesreće događale su se uslijed pomanjkanja znanja oko rukovanja aparatima, zatim, što su se u more spuštali lovci koji nisu imali nikakve spreme za taj posao, što su odlazili u veće dubine nego to aparat može da podnese, ili se u moru zadržavali duže vremena nego se to smije bez opasnosti po život.

Te nesreće ipak nisu zastrašile smione ronioce, već su ih jedino potakle na jači oprez i na potrebu usavršavasja u svojoj teškoj struci.

Stoga seoski mladići koji svoj kadrovski rok služe u Kraljevskoj mornarici, obično odabiru ronilačku struku. Tu pohađaju ronilačke kurseve, i po povratku iz vojske, oni su sposobni da se bez opasnosti po život spuštaju na morsko dno u potragu za spužvom.

Lov spužava traje čitavo ljeto i obično završi sredinom jeseni, čim nastanu lošija vremena. Spužve se love uz obalu čitavog našeg Jadrana. Najbolje spužve nalaze se uz obale otoka Hvara i Korčule, te poluotoka Istre. Spužva što ih lovac preko dana iz mora povadi, odmah s večeri na kraju gazi, udara i prolijeva morem, dok ih potpuno pročisti. Tada ih osuši, spremi i čeka kupca.

U godinama poslije rata, kada je potražnja spužava bila jaka i kada su se spužve odlično plaćale, i lov je bio obilatiji. Lovci su tada godišnje radili do 250.000 komada spužava raznih veličina. U zadnje vrijeme godišnje izvade najviše do 100.000 komada, i to dobrim dijelom leži nerasprodano, jer ne samo što je sada za spužve slaba potražnja, već im je i cijena znatno pala.

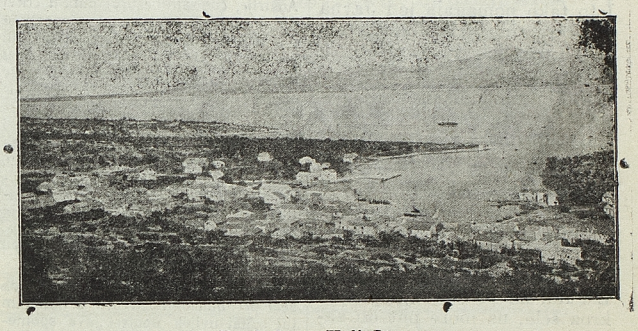
Prije rata spužve su se ponajviše izvozile u Trst, a pred rat, u Englesku. Poslije rata spužve u glavnom kupuju trgovci iz Milana i Njemačke.

Osim lova spužava, krapanjski ronioci vrše i razne podmorske radove pri izgradnji ili popravcima obala po našim lukama. Katkada se desi da ronioci za vrijeme lova na morskom dnu naiđu na razne potonule predmete. Tako su nedavno prije nekoliko godina kod otočića Oblika u šibenskom arhipelagu naišli na nekoliko stotina komada starih rimskih žara, o čemu je svojedobno pisala naša dnevna štampa.

Ronioci pokupe s morskog dna raznovrsnih školjki, od kojih su neke duge i pola metra. Ulove i morskih spuževa velikih kao čovječja glava. Uhvate dosta ribe i to one jače i oboritije. Na morskom dnu, na iđu, akoprem veoma rijetko, i na koju neugodnost. Tako se jednom desilo da se uz ronioca, dok se nalazio na rubu jedne morske provalije, pojavio morski pas. Ronioc nije izgubie prisutnost duha, već je sa ruba provalije hitro krenuo put pličine i u isto vrijeme drugovima u lađi dao znak da mu prijeti opasnost. Dok su ga dizali u lađu, morski pas iz daljega obilazio je oko ronioca i potom se udaljio. Valjda se bojao neobičnog roniočevog odijela, pa se nije usudio da ga napadne. Za svaki slučaj ronioci prilikom spuštanja u more ponesu sobom kratke osti.

Sada je na otoku spužvara sve živo. Lovci spužava svi su na otoku. Pri čaši dobrog primorskog vina prepričavaju zgode i nezgode svog teškog života, na koji se ne tuže, već jedino žele što bolje unovčiti svoje spužve, da prehrane mnogobrojne članove svojih porodica. Čim nastupi proljeće, oni će opet da na dnu mora potraže svoj svagdašnji hljeb.

Jedna primjerna općina

Pogled na Veli Iž

Pošto navršava deseta godina od kada je u Velom Ižu uspostavljena Općina, bit će vrijedno spomenuti što je sve u području Općine učinjeno i kakvo je današnje stanje.

Općina Veli Iž imade ukupno 3700 stanovnika i to Veli Iž gdje je sjedište Općine broji 1880 stanovnika, Mali Iž 1320 i Rava sa 500 stanovnika.

1. Na Prosvjetnom polju učinjeno je slijedeće :

a) Jedna trorazredna škola sa stanovima i vodom u Malom Ižu sa besplatnom radnom snagom i doprinosima, seljana. Država je dala 125000 Dinara pomoći.

b) Jedna jednorazredna škola sa stanom i vodom u Malom Ižu. Porovac sa besplatnom radnom snagom te doprinosima seljana. Država je dala 28.000 Din. pomoći.

c) Jedna jednorazredna škola sa stanom, vrtom i vodom sa besplatnom radnom snagom te doprinosima seljana Velog Iža. Škola je podignuta u zaselku Velog Iža zvano „Draga". Ovdje je država doprinjela 10.000 Dinara, a seljani u novcu oko 23000 Dinara i rad. Ovdje su američki iseljenici dosta doprinjeli.

d) Gradi se jedna jednorazredna škola sa stanom i vodom u Ravi. Seljani su doprinjeli u novcu oko 2700 Dinara i daju besplatnu radnu snagu. I ovdje su Iseljenici dosta pomogli.

Tako ova Općina ima 5 škola sa deset odjeljenja. Škola Veli Iž dobila je 1926 godine 10.000 Dinara pomoći za popravak.

e) U godini 1931 održan je u Velom Ižu petomjesečni tečaj za domaćice na državni trošak.

f) Sa vlastitom radnom snagom i doprinosima svojih članova 1927 godine podignuta je u Velom Ižu lijepa zgrada „Jugoslavenske Čitaonice", gdje je kulturno središte sela. Tu je uz radnu snagu potrošeno preko 30.000 Dinara većinom doprinosa američkih iseljenika.

2. Na zdravstvenom polju:

a) Godine 1930 podignuta je u Velom Ižu Zdravstvena Stanica za koju je država dala oko 185000 Dinara pomoći a selo Veli Iž doprinjelo je 60000 Dinara u novcu što su sakupili Američki iseljenici, dok su seljani dali besplatnu mamalsku radnu snagu.

b) Higijenski zavod u Splitu dao je 1 vagon cementa za gradnju javnog klozeta u Velom Ižu a ostalo je doprinjela Općina. Dalje je isti zavod dao 40 kvintala cementa za kanalizaciju u Velom Ižu.

c) Higijenski zavod u Splitu dao je vagon cementa za kanalizaciju seoskog mlina u Ravi.

d) Zdravstvena Stanica pomagana je novčano, u materijalu i ljekovima sa strane Higijenskog Zavoda.

e) Godine 1925 država je dala Općini pomoć od 10.000 Din. za popravak vode.

f) Nakon što je selo Veli Iž riješilo jedan vječni spor u pogledu „Jaza" sa privatnicima preko Lučkih vlasti pristupilo je na tom predjelu gdje je bilo leglo komaraca i svakog smeća sa nasipom i donašanjem zemlje i zasadilo borićе te je danas već ovdje velika borova šuma. Ovdje je država

pomogla sa oko 4000 Dinara. Učinjena je sve okolo betonska ograda.

g) Uređena je ove godine javna ćatrnja u selu Rava sa troškom od oko 3000 Din.

h) Gradi se nova javna ćatrnja o Velom Iži.

i) Godine 1928 prigodom epidemije tifusa u Malom Iži, Higijenski Zavod poslao je svog dezintektora i dana pripomoć Općini od 1000 Din., a ostalo je snosila Općina.

3. Na Socijalnom polju:

a) Američki Iseljenici Velog Iža poslali su za siromahe oko 3000 Dinara. Općina je svake godine također pomagala siromahe. Društvo Crvenog Krsta koje je uspješno djelovalo pomoglo jeiz svojih sredstava sa oko 8000 Dinara, a sa hranom pomagao je Glavni Odbor C.K. Isto tako pomagala je i Javna Dobrotvornost. U Jugoslavenskoj Čitaonici priređivane su zabave za pomoć siromaha.

b) U pogledu namještenja pomoraca Općina je više puta službeno intervenirala.

c) Država je više puta dala hrane za javne radove a u svrhu pomoći nezaposlenih.

4. U saobraćajnom pogledu:

a) Od 1927 počima u Velom Iži rad na betoniranju puteva kroz selo, uz more put do zaselka „Drage" te ulice tog zaselka. Za ovo su američki iseljenici doprinjeli 10.500 Dinara, seljani su također doprinašali novčano i dali radnu snagu. Država je doprinjela iznos od Din. 37.500.

b) U Malom Iži zaselak Porovac također je betonirao svoje puteve i spojio zaselak sa lukom Knež. I ovdje su iseljenici doprinjeli veći dio novca, a seljani su dali novaca i radnu snagu.

c) Direkcija Pomorskog Saobraćaja izvršila je 1926 popravak obale u Velom Iži, a godine 1934-35 učinila oko 80 metara nove obale, očistila luku sa gliboderom. Iseljenici i seljani učinili su sami 2 obale i utvrdili mule u cementu, uređena su istezalište brodova.

d) U Malom Iži učinjene su i utvrđene obale sa strane Direkcije i radnom snagom seljana. Očišćene su luke sa gliboderom, uređeno istezalište za brodove.

e) U selu Ravi učinjeno je novo pristanište za parabrod te očišćene luke. Seljani su dali radnu snagu, uređena su istezališta.

5. Na Građevnom polju:

a) Općina je podigla u Velom Iži 1931 godine ribarnicu sa troškom od 16000 Din.

b) Godine 1931 Uljarska Zadruga u Velom Iži podigla je električnu centralu koja je kasnije prešla u vlasništvo sela Veli Iž. Ovdje je potrošeno oko 600,000 Dinara što su posudili američki iseljenici. Ovdje je učinjen veliki napor u cilju prometa stranaca, ali se poduzeće bori sa velikim poteškoćama radi nastale ekonomske krize.

c) Godine 1935 osnovana je Kupališna Zadruga koja je sagradila jedno lijepo kupalište.

d) U Velom Iži učinjeni su javni nasadi e da se selo poljepša. Savez za unapređenja turizma u Splitu je pomogao novčano i uresnim stablima.

6. U poljoprivrednom pogledu:

a) Godine 1928. Državna ogledna i kontrolna Stanica u Splitu učinila je pokušaj polijevanja maslina sa Olivasanom protiv maslinove mušice i to na 95000 stabala sa dobrim uspjehom. Tu je narod dao radnu snagu i nešto doprinosa u novcu, ostalo je dala država koja je i kasnije pomagala sa Olivasanom.

b) održani su tečajevi za kljaštrenje maslina, pomagano je za ukorna đubrišta, a težaci su pohađali razne tečajeve u Kninu, uvedena je sadnja voćaka.

c) Svake godine pošumljivaju se goleti bilo privatnom ili državnom inicijativom. Tako je pošumljen i otočić „Rutnjak" pred lukom Velog Iža.

7) Na vjerskom polju:

a) Godine 1928. počeo se kupiti novac i ulje za popravak crkve i gradnju zvonika u Velom Iži, te je do danas sakupljena tolika svota novca da bi se u godini 1936 ili najdalje 1937 moglo pristupiti odnosnim radnjama.

Privatna inicijativa u općini bila je velika u svakom pravcu. Tako je u Velom Iži sagrađena jedna gostiona „K obali" koja je vrlo udobna te može da primi i najodličnijeg stranca. Ostale su gostione popravljene. Učinjene su mnogobrojne kuće u veoma lijepom stilu, tako da osobito Veli Iž ima podesnih zgrada za stanovanje i soba za strance. Uređene su i nekoje trgovačke i zanatske radnje. Pučanstvo se bavi najviše pomorstvom, ribarstvom i težaštvom a ima i priličan broj iseljenika. Jedini prihod otoka Iža i Rave je ulje, riba, nešto lonci i vrše. Sve ovo ne dostaje ni za trećinu ishrane te je narod upućen u svijet. Klima je blaga. Zdravstveno stanje odlično.

Kako se iz prednjeg vidi, suradnja naroda, te državnih vlasti dala je u ovom kratkom periodu vremena odlične rezultate, te se ovo iznaša baš u ovo doba kao primjer što se može učiniti sa slogom i požrtvovnošću naroda za opći napredak buduć je onda uvjek sjegurna i državna pomoć. Treba i to naglasiti da općina odgovara svim obavezama i da nema duga.

Veli Iž, 14-XII. 1935.

I. P.

JOS. BOKO

Katolicizam i Hrvatstvo

Ko se i u kojem smislu služi tim riječima?

U »Javnosti« je izašao članak, koji govori o gornjem naslovu. Nisam ga čitao, nu meni i nije namjera, da o ta dva pojma pišem ni teološki ni istorički. Hoću samo da prikažem ko se sve služi tim riječima i zašto u ovim našim zagorskim krajevima (Prim. Banovine).

Ako bilo koji kulturan čovjek na svijetu hoće da analizira pojam »katoličko-katolik«, onda mora da dođe do samo jednog zaključka: pripadnost stanovitoj kršćanskoj vjeri«. Ako pak hoće da analizira pojam »Hrvat-hrvatstvo« i tad mora da zaključi o pripadnosti jednom nacijonalnom plemenu ili jeziku. I nikojem kulturnom čovjeku neće nikad na pamet doći, da misleći o „Katoliku" nužno mu stavlja i narodnost „hrvatsku". Jer kao što ima katolika-Hrvata, ima katolika Francuza, Nijemaca, Talijana i t. d.

Još kao dijete, za vrijeme bivše Austrije, čuo sam bezbroj puta u crkvi na zborovima, pri raznim svečanostima i t. d. — „mi katolici-Austrijanci, ili mi katolici Dalmatinci, Bošnjaci", a u posljednje vrijeme, od rođenja naše „separatističke ere" i „hrvatskog pitanja" čujem parolu „mi katolici-Hrvati" uvijek ondje, gdje se nalazi i jedan katolički svećenik. U crkvi, za vrijeme službe Božje u selu i gradu, sa propovjedaonica, na političkim zborovima, pri gozbama, krštenjima, pirovima i t. d. taj zov je na ustima svakome „predstavniku duhovne snage" kako su se oni samouvjereno i ambiciozno sami krstili.

Osim mnogih slučajeva, u kojima se i pri običnom govoru s narodom taj epitet uvijek upotrebljava spomenuću i ovaj: bio sam pozvan na pir. Neki stari seljak, već malo napit, hoće da nazdravlja i govori „mi Hrvati", a fratar, koji je bio tu odmah ga ispravlja „mi katolici-Hrvati" i dižući čašu kliče „živili Katolici Hrvati". Iza izbora dvije žene razgovaraju. Jedna veli: „Imamo ono penzije, moj muž htio glasovati za vladu. Ja upitam fratra za koga bi, a on reče: „Mi Katolici Hrvati moramo glasovati za Mačeka. Mi smo katolici Hrvati ovamo, a Srbi onamo".

Pa sam se pitao zašto uvijek zajedno to „Katolici-Hrvati" i zašto nema parole „mi muslimani-Hrvati ili „mi pravoslavni Hrvati" jer ima i takovih ili ih je bilo? Analizirajući te uzvike opaža se u svima jedan te isti temeljni kamen „katolik-katoličanstvo". To je bilo i kad se govorilo „katolici-Austrijanci-Dalmatinci-Bošnjaci" i t. d. a to katoličanstvo ostalo je i danas pri „katoličkim-Hrvatima". Svakako i na toj strani idemo naprijed: od Austrijanaca, Dalmatinaca došli smo evo i na Hrvate, pa se možemo nadati, da ćemo doći jednom i na „katoličke Jugoslavene".

Ako malo dubljom psiho-analizom zađemo u te parole još od austro-mađarskih vremena do danas, onda nam je jasno ovo: katoličkom svećenstvu kod nas bilo je glavno propagiranje i čuvanje „katoličanstva" Osvješćivanje naroda u nacijonalnom smislu nije se provodilo, već su se nacijonalni pojmovi prilagođivali duhu vremena (austrijanštini, teritorijalnom patriotizmu i današnjem hrvatskom pitanju). I dok je katoličanstvo prije bilo nedjeljivo od države (za Austrije), danas u našoj narodnoj državi hoće se od nekih da ono bude protiv Jugoslavenskih državnih principa (neka se ne misli da mi indentificiramo državnu upravu sa državnim principima). Još nešto: ko imalo pozna psihu našega naroda, onda će znati da je religiozni osjećaj u njoj vrlo jak (ne govorim ni katolički, ni pravoslavni, ni muslimanski), a rimsko-katolički svećenici htjeli su i znali da taj duboki religiozni osjećaj kod našega naroda povežu sa „katoličanstvom", a na štetu svakoga nacijonelnoga osvješćivanja i zato pojam „katolik" nije se nikad mijenjao ni gubio kao nacijonalni pojmovi „Austrijanac, Dalmatinac". A zašto poslije manifesta 6 januara rimsko katoličko svećenstvo nije nikad govorilo „mi katolici Jugosloveni" nego samo „mi katolici", a danas mi katolici Hrvati? Dakle čuvanje katolicizma pod svaku cijenu. U tu svrhu služilo je ono „Austrijanac" kao najviši autoritet, pokrajinski pojmovi (Bošnjak, Dalmatinac) i t. d. koji su pod utjecajem ilirskog pokreta, počeli dobivati nacijonalni karakter tek probuđene narodne svijesti, služili su u istu svrhu, t. j. da se „katolicizam" veže još jače i uz sve pojave narodnog života. Danas i pojam „Hrvatstva" kod nekih isto znači: treba biti gospodar mase čuvajući katoličku vjeru i podražavajući starim instinktima mržnje.

Dapače u ovim našim seljačkim krajevima ako hoćemo da baš sasvim strgnemo koprenu sa plemenskog seperatizma, otkriće nam se istina prosto i jasno: sav današnji seperatistički pokret nekog ugroženog Hrvatstva dobrim dijelom je vjerska mržnja i netolerantnost katolika tobožnjih „Hrvata" protiv Srba (tu se već identificira Srbin i pravoslavlje). To indentifikovanje „srpstva i pravoslavlja" kod našeg seljaka pokazuje opet novu činjenicu: da je pravoslavlje služilo Srpstvu, t. j. da je bilo nacijonalna vjera. „Mi katolici Hrvati" znači u duši našega seljaka sasvim nešto drugo nego kad Srbin kaže „ja sam Srbin pravoslavni". Onamo je prije pripadnost vjerska markirana, ovamo je nacija. Te što sam prije u jednom članku ustvrdio, da naš seljak nije nacijonalao svijestan (a našto su se neki „veliki Hrvati" uvrijedili) to tvrdim i danas. Naš je seljak svijestan „katolik", a i to ponajviše u formalnom vršenju katoličkih propisa, a nacijonalno isto onako, kako je govorio prije da je katolik, — Austrijanac, — Dalmatinac i kako danas kaže da je „katolik Hrvat" i sutra bi rekao, da je „katolik — neke tuđe države", kad bi bio njen podanik. Neki „Duhovni prestavnici" bili su nekad više austrijanski, nego li hrvatski-nacijonalni i preči im je bio cilj čuvati „katoličanstvo" i zadržati svoje privilegije i prestiž za tuđe vlade, nego li i nacijonalno i kulturno pridizati narod. Tako ne zna kako se je naš seljak ponosio govoreći „ja sam austrijanac"? I ko nosi zato najveću krivnju, ako ne oni, koji su trebali da mu budu duhovni i nacijonalni vođe? A smio bi ustvrditi, da su i za vrijeme Turaka bili bolji branioci katoličanstva nego naroda. Sve države štitile su svećenstvo radi političkih razloga, nu povijest nas uči, da su samo one države našle bolji put svog razvoja, koje su imale kuraže, da se otrgnu od utjecaja klera. Katolički kler u velikom dijelu, nije radio nikad ni kao organizacija ni kao odgajivači naroda prema Jugoslavenskoj ideologiji, niti su katoličku vjeru unosili u narod kao nacijonalnu, kao što je to radilo pravoslavno svećenstvo sa svojom. Sav njihov rad prije rata i oslobođenja, kad je katolički kler bio najjači stup Austrije, njihovo ponašanje 1918 g., kad su oduševljenim govorima dočekali Srpsku oslobodilačku vojsku i kada se mislilo da će napokon i oni postati — narodno svećenstvo, pa ekvilibriranje od 1918 g. do danas, odaje jednu stanovitu i lako uočljivu nacijonalnu prevrtljivost, ali i jedinstveno služenje - rimskom katolicizmu i svojoj želji za vlašću. Izuzeci njihova staleža bar kod nas, koji bi nastojali da pridižu narod kulturno, da ga osvješćuju nacijonalno i da ga uče pravom Kristovom moralu, a ne vjerskom rimsko-katoličkom ceremonijalu jesu kao bijele vrane, koje su prijekim okom gledane u staležu. Taj njihov internacijonalai ili bolje: rimski katolicizam unosio se je po njima u osnovne i srednje škole. I danas u mnogim našim srednjim školama imaju dva tabora đaka: jedni su Jugosloveni, a drugi samo „Hrvati", kojima su katolički hrvatski domovi uvijek otvoreni, da se tu sastaju, puše, piju, kartaju i od „duhovnih prestavnika" slušaju kršćanski nauk rimskog katolicizma.

A „Hrvatstvo" u narodu ni danas ne znači jednu nacijonalnu pa ma i plemensku svijest, niti ga je toj svijesti ko učio. Još do nedavno kod našeg naroda „Hrvat" je bio pojam teritorijalni, a ne nacijonalni. „Zašto si i po čemu si Hrvat?" da upitaš, 99 po sto seljaka ni jedan neće znati da odgovori. A danas ta riječ ima sasma drugo značenje i samo u tom smislu upotrebljavaju „Katolicizam i Hrvatstvo" i mnogi od kat. klera i vođe „hrvatskog pitanja".

Podmirite pretplatu!

Sretnu Novu Godinu

čestita svim svojim cij .mušterijama i prijateljima :

raća Iljadica-Grbešić
ŠIBENIK
'vornica sapuna „Slavija"
Veletrgovina žitarica
Tangarija

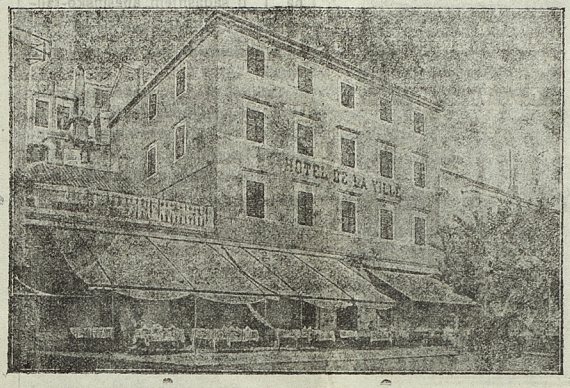
ZLATARSKA RADNJA
Ante Tantulin - šibenik
Veliki izbor dragocjenih predmeta. Narodne dalmatinske izrade u zlatu i srebru. Darovi za svaku prigodu.

Mehanička radiona
Elektro-autogensko varenje
Josip Dvoráček
ŠIBENIK

Knjižara i papirnica
Bojanić i Grabovac, Split
Filijala Šibenik
Veliki izbor prigodnih darova i dopisne karte

„NADA"
A. M. FINCI
ANUFAKTURNA RADNJA

NOVO OTVORENA
SLASTIČARNICA
„SPORT"
najljepše se preporuča

HOTEL DE LA VILLE - Šibenik

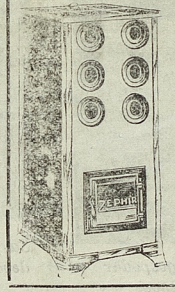
GOSTIONA LJUBLJANA
SIBENIK
VLASNIK: ŽULJAN

MLJEKARNA
BIFE — ALPA
ŠIBENIK
Preporuča uz najniže cijene: Cajni maslac „Alpa" I₂, kuhano topljeno maslo za slatkiše kg. 20 din., kravlji sir (Topfen), kiselo i slatko vrhnje (Schlagobers) razne vrsti sira tvrdog i mekanog, kajmaka, kobasica salame, šunke i hrenovke Rabusove — svaki dan svježe.

„BOJKA"
ruštvo s.o.j.
SIBENIK

LUJO RISMONDO
SPLIT
Glavno opravništvo
JADRANSKE PLOVIDBE D. D.
Zastupstvo ugljeničkog društva "MONTE PROMINA" i Glavno zastupstvo za Dalmaciju
JADRANSKOG OSIGURAVAJUĆEG DRUŠTVA
Vlastiti otpremački posao
Telefon br. 15
Brzojavi: Rismondo Split

Trgovina željezne robe
IVAN RELJA i DRUG - Šibenik

B'o'gat izbor raznih nožića za brijanje.
Skladište i samoprodaja šte dnjaka „Eva" za koje jamčimo za svaki komad.
Prodaja peči „ZEPHIR" i ostalih vrsta peči.
Cijene umjerene.

STROJARSKA MEHANIČKA RADIONA I LJEVAONICA METALA
S. Kordić
Šibenik
RADIONA za popravak svakovrsnih parnih strojeva, sisaljka, motora, automobila, branika, kompresora, turbina.
MONTAŽA svakovrsnih strojeva, mlinova, hidrauličnih presa, motora na brodove, čamce i t. d.
AUTOGENO VARENJE I REZANJE ŽELJEZA
Izlaz kod sa dial. pol. stanicom. Konstruiraju se propele od bronze

Božidar Bakotić
Šibenik

Budite pretplatnici „Tribune"

Proizvadja jedino
R. Vlahov
ŠIBENIK

Gostiona MARIBOR
šibenik (obala)
VLASNIK BUJAS

Prije nego kupite: Mineralnih ulja, petroleja, nafte i benzina pitajte cijene u Lovre Casolina Split

Slastičarna
Ante Marušić
šibenik

Trgovina pokućstva
STJ KARKOVIĆ I SIN
SIBENIK — — —

GRAND HOTEL
KNIN
TELEFON BR. 25.
Podvorba brza i tačna.
Cijene umjerene.
Vlastita garaža na raspolaganje putnicima.
Svakodnevno svira prvorazredni salonski trio orhestar. — Tonkino

RADE BERIĆ - Krojačnica
— ŠIBENIK —
Veliki izbor najboljih štofova.
Izradba prvorazredna i brza. Cijene umjerene

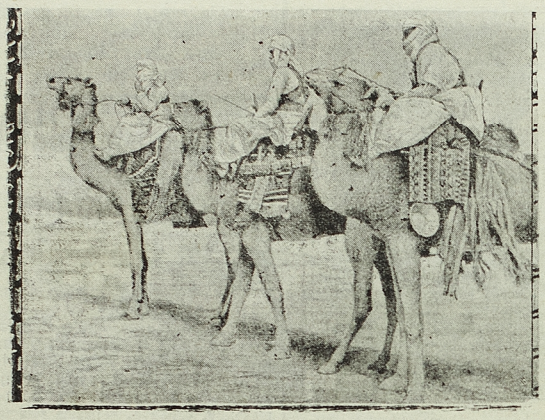
„ILS" INDUSTRIJA LIJESA
TVORNICA SANDUKA - SIBENIK
Skladište svakosvrnog materijala. Prodaja na veliko i malo uz najpovoljnije dnevne cijene i uvjete. Telef. br. 30

Deva u ratnoj službi

Sa najmodernijim oružjem započeli su Talijani rat u Africi, pa je vijest da je, pored tvorevina današnje napredne ratne tehnike, otpremljeno na bojište više tisuća mazgi, zvučila kao ironija. Ali one su u ovom ratu vrlo važne, jer ondje gdje su tankovi otkazali, poslužile su mazge. Priroda se često puta samo prirodnim sredstvima pobjediti može. — Ono što je Talijanima mazga, to je Abesincima deva. Za jahanje je odlična — prevaljuje 140 km. za 16 sati, a noseći normalan teret prevaljuje dnevno 40-50 km. K tome i nevjerojatnom sigurnošću nalazi put, gotovo tačnije od kompasa. Kad pješčani orkan prelazi pustinjom ona polegne i zagnjuri glavu u pjesak, a nakon minule opasnosti lagano i dostojanstveno nastavlja svoj put, prolazeći često puta pokraj automobila i omnibusa čiji su se motori pokvarili u pješčanoj vijavici.

Deva već odavno služi pri ratnim pohodima. Već kod starih Arapa, a kasnije u perzijskim ratovima igra vidnu ulogu. Napoleon I. je osnovao u Egiptu odrede jahača na devama, a danas se bez tih odreda i ne može zamisliti veća kolonijalna sila. Ali vjerojatno je da u historiji deva ima najveću ulogu pa i u sadašnjem abesinsko-talijanskom konfliktu, koji je od rimskih i islamskih ratova, najveći u Africi.

Talijani imaju sva moderna sredstva, ali je njihova moć slomljena čim im na putu stanu planine i pustinje. I još nije jasno tko će se jačim pokazati: motorna vozila il deva.

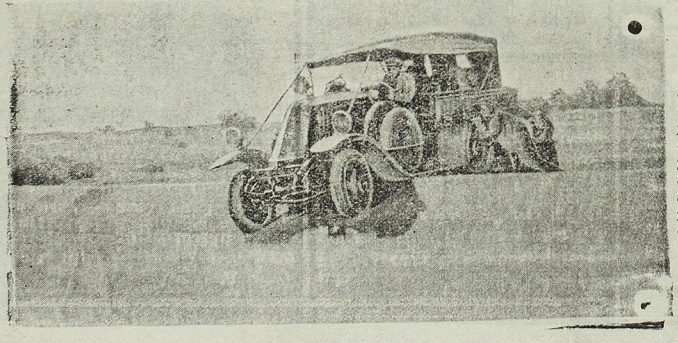
Engleski jahači devi u Sudanu,

Deva strpljivo čeka dok njen muhamedanski gospodar pri zalazu sunca obavi svoju vjersku dužnost

Sa teretom od 150 kg. prevaljuje deva u 12 sati 40—50 km. — Auto nije uspio da ju odstrani

Mali pješčani brežuljak sprječava napredovanje automobila, jer se pjesak pod kolima gibije, i znači prilično muku za putnike, dok lađe pustinje neumorno svom cilju kreću.

Abesinska armija ne može bez deva. Ovo je početak 12 kilom. duge karavane koja nosi municiju i hranu na frontu.

Vaso Čok - Šibenik

Industrija svijeća

Zastupstvo mineralne vode ROGAŠKA SLATINA

Skladište omotnog papira i anilinskih boja

Trgovina kuhinjskog posuđa, stakla, klarije, stakla za prozore i okvira

JADRONJA JOSIP

ŠIBENIK

AGENCIJA, MEDJUNAR. OTPREMNIŠTVO

ZASTUPSTVA:

Standard Vacuum Oil Co. Zagreb

N. Anthonisen & Co. Bergen (Norveška)

M. Gavrilović i Sinovi d. d. Petrinja

„Cetina" tvor. tjest. i keksa, Split

Zdravilište „Slatina Radenci" mineralne vode.

Kolinska d. d. Ljubljana

Bukovačko vrelo „Knez Miloš" mineralne vode,

M. Lakinić, tvorn. svijeca, Karlovac, itd.

TVORNIČKE CIJENE

Telefon 3 i 27

Frano i Tomo Grubišić

SIBENIK

prodaja baruta i eksploziva na veliko i malo. Skladište benzina, petroleja, nafte i svih vrsta mazifih ulja. Tvornica soda vode, krahera i chabeso.

nā svojim čitaocima, su-nicima i prijateljima sr-no čestitamo Novu 1936 inu!

DANAŠNJEM BROJU prilažemo adar, dar Tiskare E. Vitaliani i —

Proslava Materica

esni odbor gospođa „Kneginjā Lju-' proslavio je u nedjelju praznik erica. Dvorana Bovan Kovačevi- škole bila je prepuna djece i go . Svečanost je počela sa himnom omateri, koju su djeca otjevala. a toga je g-đa Olga Prostran po-vila goste, zahvalivši se toplo li- i ustanovama koje su dale svoj g za sirotu djecu, istakavši sa za-oljstvom, da je odaziv prilagača, sva teška vremena, bio dostojan kog priznanja. To isto vrijedi i za oće, koje su se svesrdno odazvale za ovu prigodu pošalju kolačā i gih đakonija za dječicu, — mnoge ored novčanog priloga. Među naj-m prilagačima bio je sam Glavni or društva Kneginja Ljubica u Beo-du.

) značenju praznik Materica govo-je g-đa Ljuba direktora Učit. škole Tomová. Istakla je da praznik vodi eklo od Carice Jelene, majke Cara nstatina Velikog, i da se na dana-našnji dan poklonima odrješuje i višena majka naših dičnih kraljev-h Sokolova, Njeno Veličanstvo naša aljice, kojoj je sa svečanosti upu-o topli pozdravni telegram.

Za toga su djeca izdeklamovala ne-like prigodnih pjesmica pa su, u nom momentu, sva se sletila i uz liku rādost i smijeh, vrpcama i pan-kama vezala gospođu Draginju Đor-vić, koja je ljubazno primilā na se ogu Majke i potom se poklonima o-ješivala. U odijelu, — što kompleta, pojedinih glavnih djelova, primilo poklone dvadesetčetvero siromašne ece iz grada i okolice, dok su uz e sva ostala djeca bila obilno po-šćena kolačima i bonbonima.

Svečanost, zamišljena prvobitno u oma skromnom obliku, uspjela je reko oč kivanja.

oček Nove Godine u Sokolani

Sokolsko Društvo — Šibenik prire-uje večeras u svim prostorijama So-olskog Doma: „Veseli doček Nove odine“ uz vrlo birani program i bo-ati buffet. Na programu su razni ečevi pozorišni komadi: „Analfabe-“ i „Kijavica“ od Nušića te mnoge ruge atrakcije.

Ulazne cijene: 5 dinara za članove, dinara za nečlanove.

Početak zabave u 9 sati. Na zaba-i sviraće prvorazredni jazz. Rezervi-anje stolova do 8 sati. Cijene buf-et-a su vrlo jeftine.

Obzirom da su učinjene sve pripre-me samo da se posjetioci što bolje provedu očekuje se što brojniji posjet.

TREBALO BI OBJASNITI zašto se evo već treća godina u ovdašnjoj stolnoj crkvi ukinulo hrvatsko bogo-služje badnje večeri (večernja, hor itd. t.j. sve ono što dolazi pred pontifikal-nom misom), koje se je po oslobo-đenju, za dugi niz godina održavalo na *hrvatskom* jeziku, te zašto je o-pet i čijom zaslugom uspostavljeno latinsko bogoslužje?? Kako vidimo **hrvatski se jezik jednostavno iz-bacuje**!!! Ali da, nista zato, dostatno je kad na crkvama leprša hrvatske trobojke. Kolike li saglasnosti! (Ovu primjetbu učinili smo u „Tribuni“ i pred dvije godine)!

Katolici, pretpl. „Tribune“.

Vađenje potonule pinice!

Već nekoliko dana intenzivno se radi na vađenju „pinice“ za vodu Kraljevske mornarice, koja je potonu-la prije nekoliko dana kod gata „Krke“. U nedjelju po podne podignuta je pi-nica sa dna i privučena uz kraj. Tokom jučerašnjeg dana pomoću vatro-gasne pumpe, vađena je voda iz nje, te će zatim biti ova odvučena na opravaku. Veliki krug radoznalaca po-smatrao je ovaj zanimljivi posao va-đenja.

Nesretan slučaj pri božićnjem veselju

U ovdašnju banovinsku bolnicu do-nesen je u vrlo teškom stanju Mate Jekonja Petrov, star devet godina iz sela Ružića kod Drniša. Za vrijeme božićnih blagdana Jure Dugec iz istog mjesta veseleći se pucao je iz pišto-lja koji je bio napunjen prahom. Ne-sretnim slučajem pogodio je malog Matu koji se nedaleko odatle igrao, naniješvši mu teže ozlede po čelu i očima. Nakon pregleda ustanovljeno je da će, u koliko ne nastupe kom-plikacije, povrijeđenom Mati jako o-slabiti vid.

Dugac je pritvoren i protiv njega se vodi istraga.

Pijana starica udavila se u jarugi

U blizini Benkovca pred par dana u jednoj jarugi nađena je mrtva Na-ka ud. Jovana Koševića, stara 75 go-dinā iz Benkovačkog polja. Povede-nim izvidimā ustanovljeno je da je toga jutra viđena starica u jednoj krčmi gdje je pila rakiju. Onako pi-jana otišla je da opere zelje, te je te-turajući se pala u jarugu i udavila se.

Žandarmerija vodi izvide.

Požar u Obrovcu

U nedjelju je izbio požar u kući Ante Liputića. Srećom odmah je bio opažen te se uz učešće stanovnika, naročito susjeda uspjelo poslije dosta velikih napora da ugasi požar, tako da šteta iznosi svega 2.000 din. Kuća kao i pokućstvo nije bilo osigurano. Uzrok požaru je za sada nepoznat te se vode izvidi.

„MANZONI“ veliki talijanski paro-brod doplovio je juče ujutro u našu luku, te će ukrcati 500 tona gipsa.

DRUŠTVO PRIJATELJA FRAN-CUSKE u ŠIBENIKU preselilo se u nove prostorije u ul. Kralja Tomislava vis a-vis Općine.

Članovi koji posjećuju Društvo mogu dobiti ključ od prostorija u trafici gospodina A. Tešija kod katedrale.

Društvo će ovih poklada prirediti svoju veliku sezonsku zabavu o čemu će se naknadno dati obavijesti.

Godišnja skupština M. F. D. „Kolo“

Na dan 12 januara održaće mjesno pjevačko društvo „Kolo“ svoju redo-vitu glavnu godišnju skupštinu sa o-vim dnevnim redom: pozdrav pred-sjednika, izvještaji društvenih funkcio-nera, razrješnika upravnom i savje-stodavnom odboru, biranje nove u-prave i eventualije.

Početak skupštine je u 10.30 sati.

PRIVATNI PLAKATI U ŠIBENSKIM KATOLIČKIM CRKVAMA!

„Križari“ svoje zabave, kao „Vese-lo Božićnje veče“ (dakle komiku?) pla-katiraju po svim crkvama. Tim pla-katiranjem, kako vidimo, saglasan je i Preuzvišeni! Do čega li se sve dola-zi i čemu li sve služe bramovi Božji!

Vjernik.

Požar u gradu

U nedjelju na veče oko 8.30 sati izbio je požar u kući Frane Roša pk. Šime, trgovca iz Šibenika. Požar su prvi primjetili susjedi, koji su od-mah alarmirali policiju i vatrogasce. Požrtvovnim radom vatrogasci su usp-jeli, da lokalizuju i ugase požar, i ako je jaki vjetār dosta ometao gašen-je vatre.

Prema izjavi sopstvenika kuće u nedjelju po podne bojadisan je stan i tom prigodom primjećeno je da e-lektrični vodovi nisu dobro izolirani. Izgleda prema tome da je požar na-stao uslijed kratkog spoja. Šteta iz-nosi oko 15000 din. Kuća je bila o-sigurana kod „Croatie“ na 10000 din, a pokućstvo kod „Šumadije“ na 30 hiljada din. U vremenu kada se po-žar pojavio, kuća je bila prazna, jer su ukućani bili u posjeti.

Policija vodi izvide.

Silvestrovo u hotelu „Krka“

Večeras će se u hotelu „Krka“ is-pratiti stara i dočekali nova godina. Biće razne šaljive atrakcije, što će znatno doprinjeti veselom raspolože-nju. Sviraće stalni salonski orhestar hotela.

Drugarsko veče „Vala“

Iduće subote u hotelu „Krka“ pri-rediće Yachting-club „Val“ svoje prvo drugarsko veče u ovoj sezoni. Dosada neviđene atrakcije učiniće da ovo ve-če bude vjerovatno jedno od najuspje lijih u ovoj sezoni.

OVE GODINE rādi ranijeg nastupa snježnih zapreka, postojeća poštansko-autobusna pruga Biograd n-m—Gra-čac skraćena je do Obrovca danom 16 decembra, a ne kako je svake godine bilo predvidjeno koncem decembra tekuće god.

Ovo će skraćenje trajati do 31 mar-ta 1936 g.

G. DUŠAN DOBROVIĆ, rodom iz Pirovca, inače dugo vremena proveo u Šibeniku, doktorirao je 7-XII 1935 godine na medicinskom fakultetu u Gracu. Čestitamo!

UDRUŽENJE TRGOVACA za srezove Šibenik i Biograd n/m

Obavješćuje svu zanimanu gg. čla-nove, da postoji namjera oficijalnog učestvovanja naše države na među-narodnom sajmu u Leipzigu, koji će se održati od 1 do 8 marta 1936 go dine i da se sve predmetne informa-cije mogu dobiti izravno od Trgovač-kog Muzeja u Beogradu, ul. Miloša Velikog 29.

Uprava.

Murter

Na drugi dan Božića priredilo je ovdašnje agilno Sokolsko Društvo Bo-žićnu zabavu, koja je uspjela u mo-ralnom i materijalnom pogledu iznad svakog očekivanja. — Staro i mlado, članovi i nečlanovi prepunili su dosta prostranu dvoranu, a puno njih nije moglo dobiti mjesta. Čak je došlo na zabavu dosta svijeta iz Jezera, Tije-sna i Betine. — Među ostalih tačaka izveli su, diletanti Sokol. društva, vrlo lijepo i skladne Božićnu igru u 3 čina „Svim na zemlji mir veselje“ od Her-mine Brkić. Na opći zahtjev, a na-ročito onih koji nisu mogli dobiti mje-sta, davala se repriza u nedjelju 28. prosinca.

Za ovu zabavu naročito priznanje ide članovima društva Z. Juragi pro-čeloiku diletanske sekcije i K. Turči-novu, načelniku društva kao i celoj Upravi, koja je odlučila da se slične zabave priređuju češće.

Stranac B.

Benkovac

Benkovac, 26 decembra 1935.

IZ ZAPISNIKA SJEDNICE OPĆIN-SKOG ODBORA. Odbor općine ben-kovačke održao je sjednicu u općin-skoj vijećnici dne 18 decembra koja je bila vrlo dobro posjećena. Iza sre-đenja izložen je općinstvu zapisnik o radu odbora.

Iz zapisnika se vidi da su izmedju više tačaka dnevnogā reda najglavnije bile dvije i to: odobrenje konačnog računa za god. 1934-35 i odobrenje općinskog predračuna za g. 1936-37.

Konačni račun za 1934 35 iznašao je: prihoda 990.832.89; rashoda 985. 010.20 dinara, a predračun za 1936-37 iznaša: prihoda 1,543.975.95; rashoda 1,543.975.95 dinara.

Rad odbora tekao je potpuno mirno.

PROBNA RASVJETA VAROŠICE. Nakon sređenja električne mreže po varošici od strane poduzetnika g. Ka-raganjana ovdje je po ulici izvršena probna rasvjeta dne 24 XII. tk. god. koja je potpuno uspjela. I ako žarulje nijesu po broju sviješa onoliko jake koliko bi trebalo, što će poslije da bude, noćni izgled varošice davao je sasvim drugu sliku nego do tada.

Ovoga puta prigodom prve rasvjete nije činjena nikakova svečanost, (pro-tivno dakle onome što su neke split-ske novine javile) već će to da bude po pričanju nadležnih, oko početka mjeseca februara 1936.

Mićun M. Pavičević — Zagreb:

Crnogorci u anegdotama

Osvetili brata

Onog dana kada je Pero Ivanov Drekalović ubio Jusa Mučina u Pod-gorici, pomahnitali Muslimani, ubijali su nevine Crnogorce, gdje su stigli. Barjaktar Draganić ubi iz kubure svo-ga najamnika Vasa Živkova Vukadi-novića, iz Bāndića.

Vasova braća: Petko, Lazar i Spa-soje, preškali su dugo vremena da u-biju Draganića. Teško je bilo doći u turski grad sa oružjem i ubiti tako ugledna i čuvena Turčina, koji se kao svaki čovjek, koji duguje krv, čuvao.

Draganiću je bila kuća na periferiji Podgorice. Braća Vukadinovići usred bijela dana, prikradu se rijeci Morači, preplivaju je i kao razjareni risovi po lete ka Draganiću, koji je u taj čas obradjivao duvan i svoj bostān.

— Ne, Petko, jakoga ti Boga, pa ću ti za Vasovu glavu dati punu kapu turskijeh lira.

Spasoje ga uhvati preko pojasa, a Petko i Lazar povade jatagane i ispre-sijecaju ga na sitne komade. Zdravo i veselo preplove Moraču i zapjevaju što ih grlo služi:

Neka pamte puturice klete,
Kako braću Crnogorci svete.

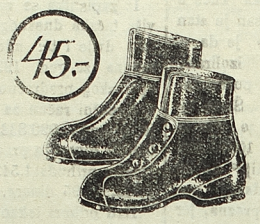
Poljubio kamen

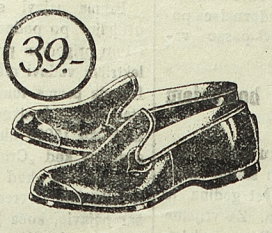
Dr. Laza Kostić putuje prvi put po Crnoj Gori. Vozi ga stari Crnogo-rac. Kad su došli do graničnog ka-mena, kočijaš stade. Laza sidje, pre-krsti se i tri puta poljubi granični ka-men. Crnogorac ga motri i ćuti. Laza je na Cetinju uredjivao „Glas Crno-gorca“. Poslе izvesnog vremena su-kobio se s Knjazom Nikolom i napu-stio Cetinje.

Puki je slučaj htio, da ga onaj isti stari Crnogorac opet vozi dolje u Ko-tor. Kad su došli do graničnog ka-mena, Laza izadje iz kola, spusti gaće i....

Stari Crnogorac začudjen gleda, pa će reći:

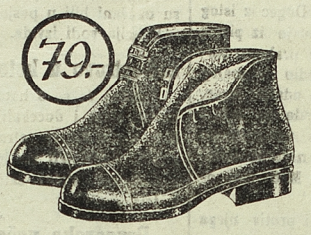
— Trebao si, gospodine, to prije, pa onda poljubiti.

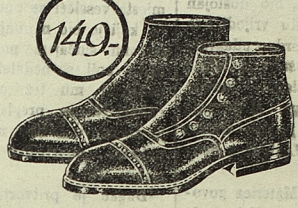

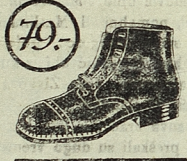

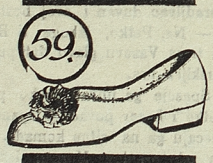

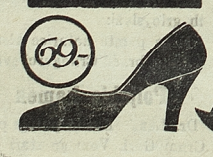

Našim
MUŠTERIJAMA!

Ostali smo vjerni svome obećanju da ćemo opravdati Vaše povjerenje koje smo uživali

VAŠE POVJERENJE
cijenimo više nego sve ostale udobnosti koje nam današnji duh vremena pruža; to povjerenje

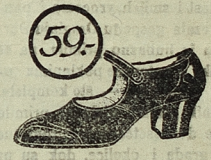
ZA NAS JE PONOS
i zato ćemo i nadalje nastojati na tome da Vas obuvamo još bolje, savršenije i još jeftinije

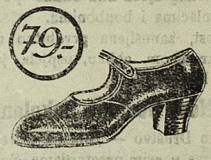
NAŠIM RADOM
želimo da koristimo našoj mušteriji, našim saradnicima i poslovnim prijateljima; jednom riječju, želimo da

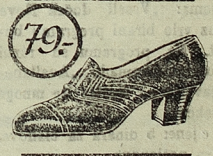
SLUŽIMO NARODU

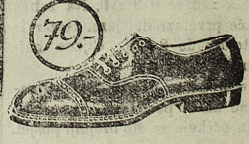
Sretna nova
GODINA!

Bata